

integram formam ab eo loco: *Simili modo*. Vel potest super alium calicem præparatum integram formam perficere, & hostiam primi Sacerdotis, & sanguinem a se consecratum sumere, & deinde alium calicem. V. Rubr. Missalis R.

CAPUT II.

De Ministro, & Subjecto Eucharistiæ.

21. *Quæst. 1.* Quis possit ministrare Eucharistiam. R. 1. Certum est, solos Sacerdotes posse valide consecrare, ut constat ex traditione Ecclesiæ, & definitionibus Conciliorum Nicæni 1. Later. Florentini, & Tridentini Sess. 23. Can. 1. Quod Tridentinum probat ex illis verbis Christi: *hoc facite in meam commemorationem*. Quibus verbis Apostolis tantum, eorumque in officio Sacerdotali Successoribus consecrandi potestas ab ipso confertur R. 2. solus Sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, delegatam, vel privilegium, aut facultem saltem recitam, ac præsumptam potest dispensare Eucharistiam; quia Pastorum est proprium oves suas pascere, quod fit præcipue per Sacramenta.

22. Diaconus ex commissione Parochi potest Eucharistiam dispensare, atque etiam deficienter Sacerdote; quia tunc præsumit illius permisio. Non ita Subdiaconus, ut communi Ecclesiæ consuetudine comprobatur. Sacerdos autem quilibet potest ministrare Eucharistiam, sed non pro viatico; quia ita fert communis praxis, & tacita consensus Episcopi, vel Parochi. Viaticum

autem dari debet a proprio Parocho, vel ex ejus licentia ab alio Sacerdote, vel Diacono, qui eodem munere fungi possunt, absente Parocho, si necessitas postulet; neque enim tunc præsumitur ille repugnare. Imo etsi Parochus injuste renuat, ut docet communis sententia cum S. Thoma.

23. *Quæst. 2.* An aliquando liceat Clericis, aut etiam laicis per se ipsos communicare? R. Laicis nunquam id licere, docet De Lugo cum aliis, eamque vocat communem sententiam; quia Tridentini præceptum extat, ut laici communionem sumant de manu Sacerdoti, vel diaconi; & aliunde hoc Sacramentum non est ita ad salutem necessarium. Nihilominus id aliquando fieri posse sine peccato, putant alii cum Suarez, eo quod in mortis articulo urget præceptum divinum communicandi, & aliunde nullo præcepto neque Divino, neque Ecclesiastico id prohibitum est, urgente necessitate, & Sacerdote deficiente: præsertim cum olim in usu fuerit, ut laici cibum Eucharisticum propriis manibus sumerent. Quæ consuetudo viguit inter Græcos usque ad octavum sæculum. *Sed standum est hodiernæ Ecclesiæ disciplinæ.*

24. Quod ad Sacerdotes attinet, eos, secluso scandalo, posse e sacrario Eucharistiam extrahere, seque ipsos communicare, si desit alius Sacerdos, docent multi, & graves Theologi; idque non solum in mortis articulo, sed etiam devotionis causa in prolixa v. g. infirmitate, ne fructu Sacramenti diu ægrotus ca-

reat. Alii negant ob contrariam Ecclesiæ disciplinam, que maximæ est attendenda. Laicis vero Ecclesiæ praxis nunquam permittit alios communicare; licet enim urgente gravi causa licitum sit Sacramentum tangere, *sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia ejus receptio non est necessitatis*, inquit D. Th. in 4. dist. 13. art. 3. q. 1.

25. *Quæst. 3.* An, & quando liceat Regularibus Communionem ministrare in suis templis? R. ex speciali privilegio R. Pontificis possunt Sacerdotes Regulares communicare quoscunque fideles, præter quam in mortis articulo, & in festo Paschali. Porro nomine Paschalis festi venit communio Paschalis, qua tenentur omnes Parochiæ suæ satisfacere & præcepto annuæ Communionis. Qui enim per illos dies Paschali præcepto satisfecit, non prohibetur in die Paschæ in templo regularium communicare ex devotione, ut ait Roncaglia, & constanti consuetudine comprobatur. Possunt etiam sumere Communionem Paschalem in Ecclesiis Religiosorum, qui tali gaudent privilegio, ut servientes Monasteriis exemptis, scilicet *qui eis actu serviunt, intra eorum speta, ac domos resident, sub eorumque obedientia vivunt*, ut declaratur a Trid. Sess. 24. c. 11. Idem multi affirmant de peregrinis, & vagis, proprio Parocho carentibus; licet Tournelyus, & alii dicant eos sumere debere Communionem Paschalem de manu Parochi loci; quia iste censendus est eorum Parochus.

26. *Quæst. 4.* Quid in Ministro requiri-

tur ad licitam administrationem Eucharistiæ? R. præter statum gratiæ necessaria est in ipso debita Sacramento reverentia; & ut eam præstet ritu Ecclesiæ consueto; eamque conferat, vel neget, prout necessitas vel dignitas petentium, aut eorum indignitas postulet. Hinc Eucharistia non est deferenda ad infirmum nisi cum stola, & superpelliceo, & præcedente lumine. Et quidem sine stola ministrare grave peccatum esset, & pariter absque superpelliceo; veniale autem sine lumine, & prævia Confessione, ut cum Suario docet communis opinio TT. Utrum autem in necessitate liceat sine lumine, & sacris vestibus Viaticum porrigere, dubitant DD. Negant aliqui, eo quod præstet potius reverentiam servare Sacramenti, quam infirmum communicare. Sed probabilius alii affirmant; neque enim videtur Ecclesiam voluisse eo subsidio in periculo mortis filios suos privare, ut serventur ejus cæremoniæ. Imo Pasqualigus censet posse Episcopum dispensare præsertim in Villis & Pagis, ut viaticum cum pileolo deferatur.

27. Et quidem constat, S. Carolum in Actis Med. Conc. indulsisse, ut ad infirmum distantem Viaticum in equo mansueto deferretur, præsertim causa tempestatis, & ubi periculum est in mora. Sed in his spectandum est, quid loci consuetudo, & Episcoporum facultas permittat. Nunquam tamen licet Sacerdoti curre cum irreverentia, ut gestet Viaticum, nec laico tradere pyxidem portandam, quantumvis Pastor sit fatigatus, sed potius ex collo-

bursa est suspendenda. Nec licet Eucharistiam deferre ad ægrum, ut eam osculetur, si sumere non possit, ex decreto S. Cong. Conc. & prohibitione S. Pii V. Nec vero Sacerdos, v. g. laborans podagra, potest aliis digitis, quam pollice, & indice ministrare; quamvis Toletus, aliique id licere dicant, si æger aliter esset sine viatico moriturus. Et ideo communis sententia docet nec posse celebrare Sacerdotem, qui pollice non possit hostiam frangere.

28. Quamvis olim sub utraque specie communicarent fideles; hic tamen usus jamdudum ab Ecclesia Latina justis de causis abolitus est, & prohibitus a Trid. Sess. 21. c. 1. Græcis tamen permittitur, modo fateantur id non esse jure Divino præceptum, nec ad salutem necessarium, cum in unaquaque specie totum Sacramentum contineatur, nec major sit effectus Sacramenti sub duabus, quam sub una tantum specie. Sacerdos etiam dum communicat non celebrando, communicare tantum potest sub specie panis.

29. *Quæst. 5.* Quinam possunt suscipere Eucharistiam? R. 1. eam primo suscipere non possunt infantes, licet olim ipsis daretur Eucharistia, ut constat ex D. Dionysio, Aug. & aliis Patribus. 2. non possunt communicare perpetuo amentes, & frenetici, sed amentibus, qui aliquando usum rationis habuerunt, & petierunt, potest Viaticum ministrari, modo absit periculum irreverentiæ. 3. ii, qui non sunt jejuni, non possunt refici hoc Sacramento, ni-

si in periculo mortis. Constat ex Con. Tolet. VII. ex Carthag. III. & communi Ecclesiæ praxi. Quod jejunium in eo consistit, ut a media nocte præcedente nihil omnino per modum cibi, vel medicinæ in stomachum ab ore trajiciatur. An autem ægroto, qui forte eadem die ex devotione communicavit, debeat postea viaticum porrigi, si timeatur ea die moriturus, controversia est inter Theologos. *In tanta opinionum varietate*, ait Bened. XIV. de Syn. lib. VII. c. 9. *integrum est Parocho, eam sententiam amplecti, quæ sibi magis arriserit.*

30. R. 2. In suscipiente Eucharistiam requiritur status gratiæ. Itaque nemini licet ad eam accedere cum conscientia peccati mortalis: nec vero satis est contritio in eo, qui lethale commisit, sed præcedere debet confessio, ut declaravit Trident. Sess. 13. c. 7. & Can. 11. ubi contrarium docentes excommunicantur *de facto*. Quod præceptum esse Divinum docet communis sententia cum Suario ex illis verbis Ap. ad Cor. 1. *probet autem se ipsum homo*. Sufficit tamen contritio, cum Sacerdoti ex officio est celebrandum, nec est illi copia Confessarii; tunc enim præmissa contritione, si sacrificium omitti nequeat absque gravi infamia, vel scandalo, debet celebrare, & postea *quam primum* confiteri.

31. Si poenitens post Confessionem recorderetur peccati gravis, per oblivionem innoxiam omissi in Confessione, tenetur ante Communionem iterum confiteri, ut docet communis

sententia, conformis doctrinæ Tridentini. Quamquam alii contrarium defendant, quibus adherent Pontas, & Continuator Tournelii; nec improbabiler, cum ille præceptum confessionis ex una parte impleverit, & aliunde peccatum illud sit indirecte remissum cum sola obligatione illud subjiciendi, cum urgeat præceptum confitendi. Ast vero praxis fidelium in contrarium stat, estque semper laudanda, & suadenda. Quid verò si pœnitens recorderetur peccati lethalis, omissi in Confessione, v. g. dum est in scamno ad communionem, nec possit sine infamia, vel nota recedere? R. posse, ac debere communicare, & postea in prima Confessione aperire peccatum illud, de quo oblitus fuerat. Et quamvis aliqui, teste Lugo, velint illum conari debere elicere contritionem; sed immerito, quia homini, ut ponitur, justificato nullo modo necessaria est contritio, cum peccatum sit deletum per Confessionem, nec ullibi inveniatur præceptum contritionis.

32. *Quæst. 6.* Quid agere debeat Sacerdos, qui inter celebrandum recorderetur peccati mortalis, non confessi? R. si recorderetur post consecrationem, Missa non est interrumpenda, ut ait D. Th. & diserte habetur in Rubricis. Si vero recorderetur ante consecrationem, & præsertim ante Canonem, tunc debet confiteri, si possit absque scandalo id facere, ut in Rubricis traditur. In primo autem casu tenetur elicere contritionem, & postea *quam primum confiteri*, quanquam illud Tridentini præceptum confitendi *quamprimum* secundum aliquos

non comprehendat nisi Sacerdotem, qui ante Missam recordatur peccati, & celebrat ex necessitate, non habens copiam confessarii. Sed eadem est ratio præcepti, ut notat Suarius.

33. *Quæst. 7.* Quomodo sit intelligendum illud *quam primum* Tridentini? R. 1. damnatam esse ab Alex. VIII. propositionem istam: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quam primum, est consilium, non præceptum.* Pariter istam: *illa particula quam primum intelligitur cum Sacerdos suo tempore confitebitur.* His positus, R. illud morali, & humano more intelligendum, ita ut ille præcepto satisfaciatur, qui intra triduum confiteatur. Atque ita declaratum fuisse a S. Cong. ait La-Croix, & hæc est communis DD. sententia. Fieri tamen potest, ut aliquando Sacerdos teneatur prius confiteri, v. g. si celebraturus iterum sit, & sit copia confessarii; vel tunc Confessarium habeat, quem postea per dies plures forte non habebit, etsi non sit celebraturus.

34. An & quando indignis regenda sit Eucharistia, diximus in Tract. de Sacramento in genere c. 2. q. 4. Hic tamen nonnulla adjungere oportet ad praxim necessaria. Ac primo quoad puerorum communionem Bened. XIV. reprehendit eos, qui pueros etiam duodennes, & perspicacis ingenii sinunt ex hac vita migrare sine viatico, hanc unam ob causam, quia scilicet nunquam ante, Parochorum certe incuria, & oscitantia Eucharisticum panem degustarint. De

Syn. Lib. VII. c. 12. Nota 2. capite damnatis, si rite sint per Confessionem parati, posse dispensare Eucharistiam, ut fert usus in multis locis. 3. etiam aliquando, v. g. in Paschate, dandam esse semifatis, & debili ratione utentibus, modo hunc cibum a profano distinguere norint; atque etiam a Dæmone obsessis, si absque reverentiæ detrimento possint sumere.

36. Quod ad usum frequentis, vel quotidianæ Communionis attinet, habendæ sunt præ oculis propositiones duæ ab Ecclesia proscrip-
tæ; altera ab Innoc. XI. dicens; *frequens Confessio, & Communio etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis*; altera ab Alex. VII. quæ dicebat: *similiter arceri sunt a Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, & omnis mixtionis expers*. Deinde attendendum est decretum S. Cong. editum anno 1679. ab Innoc. XI. adprobatum, ubi inter alia primo loco dicitur, usus frequens, vel quotidianus sumendæ Eucharistiæ semper fuisse in Ecclesia approbatus à SS. PP. sed ratione diversarum conscientiarum nihil de ipso constitui posse. Deinde sic pronuntiatur: *frequens accessus (ad Eucharistiam) Confessariorum iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentie fructu, & ad pietatem processus laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod prospiciunt eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt*. Postea additur: *non a frequenti vel a quotidiana sumptione una præcepti formula deterreantur, aut sumendi dies gene-*

raliter constituentur, cet. Denique monentur Episcopi, ut ubi frequentis Communionis viget hujusmodi devotio, per illam gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito temperamento alere debeant. Quo pacto in hac re gerere se debeat Confessarius, vide auctorem in praxi §. ult. ubi moderatores animarum docet ita se gerere, ut nec nimium rigidi sint in negando usu frequentis Communionis, nec nimium indulgentes, præsertim cum iis, qui sæpe in gravia labuntur, nec solliciti sunt de agenda poenitentia; aut iis, qui accedunt cum affectu deliberato advenialia, nec de illis tollendis ullam curam gerunt; ut recte animadvertit Bened. XIV. de Syn. lib. VII. Quamquam expedit aliquando concedere Communionem aliquibus, qui versantur in periculo labendi in lethalia, ut vires accipiant ad resistendum.

CAPUT III.

De Corporis dispositionibus ad Eucharistiam, & de ipsius effectis.

36. *Quest. 1.* Quale jejunium requiritur ad Communionem? R. Jejunium naturale ex præcepto Ecclesiæ requiri ad sumendam Eucharistiam, diximus capite proxime præcedenti, in quo non esse parvitatem materiæ docetur a Theologis. Non debet tamen is, qui communicaturus est, scrupulis angi, nec Communionem relinquere, etsi reliquiæ cibi remanentes in ore ab ipso deglutiantur; non enim su-

muntur per modum cibi, sed ad instar saltæ, ut monent Rubricæ Missalis. Eadem est ratio ex D. Th. q. 80. a. 8. ad 4. de reliquiis aquæ, quibus os abluitur, si forte trajiciantur, præsertim in modica quantitate; nisi data opera sumantur, aut in magna quantitate. Generatim autem loquendo non frangit jejuniu nisi id, quod ab extrinseco provenit in stomachum per modum cibi, aut potus; & ideo illud non frangit pulvis tabaci per nares sumptus, ut ait Bened. XIV. de Syn. lib. 7. c. 3. Imo etsi folium tabaci, vel aroma dentibus conteratur ad expuenda phlegmata modo nihil trajiciantur in stomachum. Ita Lugo cum aliis permultis.

37. Idem dico de rebus, quæ omnino inutiles sunt digestioni, si deglutiantur, ut capilli, ungues, fila, sive serica, sive lanea, vitrum, metallum, & similia. Secus autem sentio de iis, quæ a stomacho alterari, & in substantiam hominis converti possunt, puta chartam, paleam, filum ex lino, ceram, pulverem medicinale, & similia. Qui autem pulverem, nivem, calicem, seu muscam præter voluntatem deglutiverit, certe non solveret jejuniu, cum non sit comestio, sed respiratio; contra vero si sponte hæc trajiceret.

38. *Quæst. 2.* An sit peccatum cibum sumere, vel expuere statim a Communionem? R. neg. ex S. Th. & communi DD. nisi in expuendo esset periculum ejiciendi particulam aliquam hostiæ, quæ forte remanserit in ore. Quod ad comestionem attinet, ait S. Th. 3. p. q. 80. a. 8.

debet esse aliqua mora inter sumptionem hujus Sacramenti, & reliquos cibos. Itaque ob reverentiam Sacramento debitam non vacaret culpa veniali, qui statim a communionem aliquid manducaret, nisi legitima causa excusaret. Quanto autem tempore durent in stomacho species consecratæ, non est facile definire, cum id pendeat tum ex qualitate stomachi, tum ex qualitate specierum. Sane post horæ quadrantem species omnes censentur consummatæ; quod tamen est valde incertum.

39. *Quæst. 3.* An pollutio nocturna, & actus conjugalis communionem impedian? R. Si pollutio fuerit involuntaria, non impedit Communionem, cum nulla sit culpa, saltem gravis. Pium tamen est consilium eo mane ab Eucharistia abstinere ob specialem reverentiam Sacramenti, nisi contrarium exigat vel utilitas magna, vel necessitas. Quod si voluntaria fuerit, potest qui eam est passus confiteri, & ad Communionem accedere sine mortali; non tamen carebit culpa levi, tum ob indecentiam, tum quia voluptas præterita mentem abstrahit ab ea devotione, & reverentia, quam postulat cibus Eucharisticus. Idem dico de eo, qui sine culpa gravi usus est actu conjugii ob solam voluptatem, qui sine veniali culpa raro accedit ad mensam Eucharisticam: utrique tamen potest sine ulla culpa, atque etiam cum fructu communicare, si justa causa intercedat, ut jubilæum, scandalum vitandum, vel alia necessitas, vel utilitas. S. Th. 3. p. q. 80. a. 6.

40. *Quæst. 4.* An sordes corporis impediunt Communionem? R. Si occultæ sint, communioni non officiant, sicut non obsunt veræ sanctitati. Hinc de muliere menstruata scribit S. Gregorius ep. ad Aug. *si ex veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed si percipiat, non judicanda.* Si autem sint maculæ externæ, mundandæ sunt, si fieri possit, antequam ad sacram mensam accedatur; ita enim postulat reverentia debita Sacramento.

Nota: Congruum etiam est accedere ad Eucharistiam positis armis, nisi accedens sit miles S. Joannis Hierosolymitani, qui tanquam insigne Ordinis communicans portat gladium in testimonium zeli pro fide tuenda.

Sacerdos cum laicorum more communicat, debet esse stola indutus ex Conc. Bracchar. III. & præscripto Rit. Romani.

41. *Quæst. 5.* Quales sunt effectus Sacramenti Eucharistiæ? R. primus & præcipuus est conferre augmentum gratiæ ex Flor. & Trid. Sess. 13. c. 2. Aliquando vero ex accidenti confert primam gratiam, v. g. si quis ignorans esse in mortali, vel credens sese contritum, accedit ad Communionem cum sola attritione, tunc de attrito fit contritus, ut docet S. Th. 3. p. q. 72. a. 7. II. effectus est remittere venialia, sive id fiat immediate ex opere operato, ut multis placet, sive ut alii docent, excitando charitatem, per quam venialia solvantur. III. est præservare a mortali, robur, & gratiam animæ conferendo. Hinc Trid. Sess. 13. c. 2. ait, hoc Sacramentum

esse antidotum, quo liberamur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præservamur. IV. effectus est remittere pœnam temporalem peccatis debitam ratione actuum charitatis, qui per Sacramentum excitantur. V. est spiritualis dulcedo, & facilitas ad spiritualia peragenda. VI. unio specialis cum Christo, & membris ejus ex illo Joan. 7. *in me manet, & ego in eo.* VII. adeptio gloriæ ex illo: *qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Joan. 7.

42. *Quæst. 6.* An peccatum veniale impediatur effecta Communionis, & an culpa careat, qui cum illo ad communionem accedit? R. cum S. Th. & communi sententia, præcipuum Communionis effectum, nempe augmentum gratiæ non impediri per veniale peccatum, eo quod Sacramenta causent gratiam per modum causæ necessariæ ex opere operato, qui effectus solum potest cessare in eo, qui ponit obicem gratiæ sanctificanti, nempe mortale. Nihilominus per venialia, comitantia Communionem, puta temporem, distractionem voluntariam, defectum actualis devotionis, & similia impediuntur effectus secundarii, scilicet spiritualis dulcedo, imminutio fomitis concupiscentiæ, actuales gratiæ, quæ pro majori, vel minori accedentis dispositione conferuntur. Hinc licet nullum sit peccatum accedere ad communionem in statu peccati venialis; erit tamen culpa venialis communicare cum veniali deliberato comitante ipsam Communionem, sicut & cum affectu ad venialia, sine ipsorum dolore præmisso.

43. Unde patet, quantum intersit communicanti se diligenter præparare per actus fidei, spei, & charitatis, per veram sui demissionem, & omnis culpæ detestationem. Pariter quantum intersit non statim a communione, ut fit a multis animum ad alia divertere, sed tempus illud, quod S. Theresia merito pretiosum vocat, in oratione, gratiarum actione, & suavibus cum Jesu colloquiis impendere, cum inde magna ex parte fructus copiosus gratiæ proveniat. Quin imo S. Carolus, alique Viri Sancti monent eos, qui cibum Eucharisticum sumpserint, ut ea præsertim die linguam, & ceteros sensus ab omni inordinata affectione cohibeant.

CAPUT IV.

De Missæ Sacrificio.

44. *Quest. 1.* An & quale sit Eucharistia Sacrificium? R. Missam esse verum Sacrificium fide constat ex Trid. *Sess. 22. c. 1. & Can. 2. 3. & 4.* Ratio autem est, quia Sacrificium est *oblatio facta Deo per immutationem alicujus rei, in signum supremis dominii, ex legitima institutione.* Quæ omnia Eucharistia in Missa conveniunt; per consecrationem enim, & sumptionem mystice immolatur Christus, qui est victima, & offertur Æterno Patri in recognitionem supremi dominii vitæ, & mortis; atque ita a Christo fuit institutum, ut Sacerdotes in ejus persona offerrent. Hoc autem Sa-

crificium continet in se rationes omnes Sacrificiorum antiquæ legis; est enim *holocaustum* in recognitionem Divinæ excellentiæ, *Eucharisticum* in gratiarum actionem; *propitiatorium* pro nostris peccatis, & *impetratorium* gratiarum per merita Christi. Nec differt quoad substantiam a Sacrificio Crucis, non solum quia eadem est persona, & victima; quæ offertur, sed quia ratio formalis oblationis est omnino eadem, scilicet protestatio supremi Dei dominii. Differunt autem accidentaliter, cum illud cruentum fuerit, istud incruentum, in illo mors vera, & physica, intercesserit, in isto mystica tantum; illud per Redemptorem ipsum obratum Patri fuerit, istud non nisi ministerio Sacerdotum; illud meritorium fuerit, quia in eo solum fuit pretium nostræ redemptionis; in hoc vero tantum applicentur merita Christi.

45. *Quest. 2.* In quo consistat essentia Sacrificii Eucharistici? R. alii eam constituunt in oblatione, alii in sumptione, alii denique cum Suario in sola consecratione. Bellarminus autem forte probabilius eam docet consistere partim in consecratione, partim in sumptione. Quicquid sit de hac controversia, certum est sumptionem pertinere ad integritatem Sacramenti, adeoque in Rubrica Missalis præribitur: *si Sacerdos graviter infirmatur, aut moriatur post consecrationem corporis tantum, ante consecrationem sanguinis; vel utroque consecrato, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab illo loco, ubi ille desit; & in casu necessita-*